

11. блок, други циклус

Највећа је жалост за братом- народна песма

Ова песма припада циклусу епских песама чија је тема Косовки бој и догађаји везани за њега. Бој на Косовском пољу био је сукоб између српске и турске војске, а десио се на Видовдан 1389. године.

„Највећа је жалост за братом“ је песма која припада породичним народним лирским песамама. Тема им је узајамна љубав међу браћом и сестрама, која је посебна и нежна и заправо незамењива. Љубав сестре према брату је најчешћа тема оваквих песама и оне су најемотивнији и најтоплије. Једна од најпознатијих песама ове врсте управо је ова, а насловио ју је Вук Стефановић Караџић кад ју је записао и штампао 1815. године. Управо насловом је одређена и њена главна тема.

Песма говори о снажној жалости сестре која је изгубила брата у битци. Приказана је слика младе жене Ђурђевице те се она изграђује градацијом. Најпре је приказана најблажа слика туге и она се пење до оне најјаче. Сlike су повезне са ритуалним радњама које говоре пуно о историји, односно традицији времена о којем се у песми говори.

У песми је приказана туга за свим страдалим мушкарцима у породици, али туга према брату исказана је као највећа. Позадина овога је патријархално окружење у којем је песма настала. Мушко дете у породици после оца је најважније, па је његово страдање тешка несрећа за породицу из више разлога. Тако се губи наследник, будућа глава куће и његово потомство. Управо зато ова врста песама има више оних који говоре о сестринској љубави према брату, него обрнуто.

Сунце зађе за Невен за гору,

Јунаци се из мора извозе

У следећем стиху уводи се главни лик песме – млада Ђурђевица која броји пале јунаке. Бројала их је све док није пронашла три јунака која припадају њеној породици. То су њен муж, девер и брат. Затим следи део песме у којој се градацијом приказује ступањ њеног жаловања, а све кроз неке традицијске поступке. Ђурђевица прво жали за својим господаром, па за њиме реже косу. Резање косе често је у фолклору знак дубоке жалости.

Након тога девојка жали за девером. Овде је жалост јача, па је она „лице изгрдила“, односно унаказила се. А онда долази трећа и највећа жалост – она за рођеним братом. У знак туговања она си је очи извадила. У последњим стиховим следи објашњење како је последња жалост и највећа:

Косу реже, коса опет расте;

Лице грди, а лице израста;

Али очи не могу израсти

Ово је метафора како све боли могу да се преболе, осим оне за рођеним братом. Порука песме налази се у последња два стиха:

Али очи не могу израсти,

Нити срце за братом рођеним.

Мотив очију поређен је са мотивом срца. Ни једно ни друго не може да се залечи када је туга превелика. Управо ово је порука песме – љубав према брату је толика да се бол због његове смрти никада не може да се залечи.

Шта закључујете на основу поступака младе Ђурђевице, за ким она највише жали?

Слажете ли се и да је љубав према брату толика да се бол због његове смрти никада не може да се залечи?